

เสียงของแรงงานต่างด้าวในไทย ต่อความต้องการ วัคซีนโควิด-19

จากรายงานของสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กระทรวงแรงงาน (ธันวาคม 2563) พบว่า มีแรงงานต่างด้าวกระจายตัวอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยจำนวนประมาณ 2.5 ล้านคน รวมถึงแรงงานต่างด้าวนอกระบบอีกจำนวน 1.9 ล้านคน หรือมากกว่า และเมื่อรวมกับครอบครัวหรือผู้ติดตามทำให้จำนวนคนต่างด้าวในประเทศไทยอาจมีตัวเลขสูงถึง 5 ล้านคน

จำนวนคนต่างด้าวในประเทศไทย

>5,000,000 คน

แรงงานต่างด้าวในระบบ

>2,500,000 คน

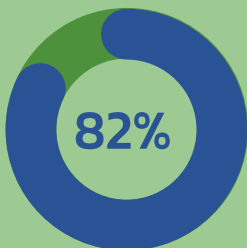
แรงงานต่างด้าวนอกระบบ

>1,900,000 คน

การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยกระทบต่อกลุ่มแรงงานต่างด้าวไม่น้อยไปกว่าคนไทย ทั้งด้านเศรษฐกิจและความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและการป่วย การระบาดระลอกใหม่ในช่วงเดือนธันวาคม 2563 ในกลุ่มแรงงานต่างด้าวพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จนนำไปสู่การล็อกดาวน์ เมื่อประเทศไทยได้รับวัคซีนโควิด-19 ชุดแรก ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2564 กลุ่มแรงงานต่างด้าวในพื้นที่เสี่ยงสูงจึงได้รับการจัดสรรวัคซีนเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดต่อจากกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์และกลุ่มผู้สูงอายุแต่แม้สถานการณ์การแพร่ระบาดในกลุ่มแรงงานต่างด้าวจะมีแนวโน้มลดลงแต่ก็ถูกจำกัดอยู่ในพื้นที่เฉพาะ ยังไม่มีการจัดสรรวัคซีนให้กับแรงงานต่างด้าวในพื้นที่อื่นๆ ที่ยังคงมีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดระลอกถัดไป

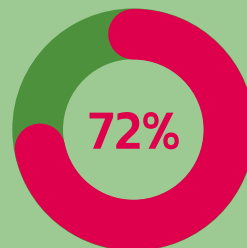
เสียงจากแรงงานต่างด้าวผ่านผลสำรวจ

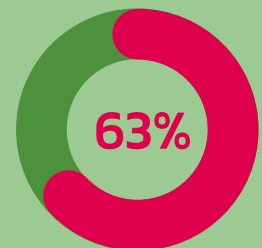
ของแรงงานในระบบ
ต้องการรับวัคซีน

ของแรงงานในระบบที่ต้องการวัคซีน
ต้องการวัคซีนโดยไม่มีข้อแม้

ของแรงงานนอกระบบ
ต้องการรับวัคซีน

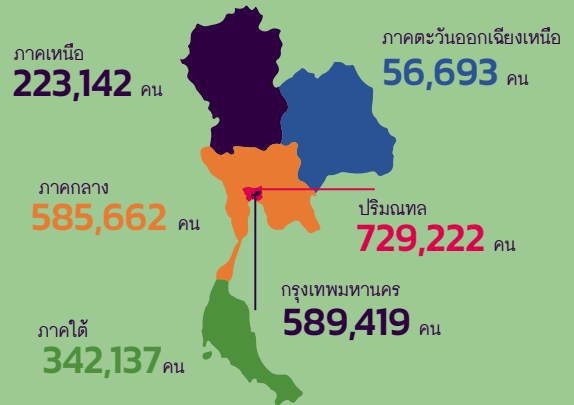
ของแรงงานนอกระบบที่ต้องการวัคซีน
ต้องการวัคซีนโดยไม่มีข้อแม้

แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่หลังรับวัคซีนแล้ว ตั้งใจจะอยู่ประเทศไทยถาวร ถือเป็นแรงงานสำคัญของประเทศ

แรงงานต่างด้าวในไทย

ก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ประเทศไทยมีเป้าหมายของการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็น Hub แห่งอาเซียนในหลายๆ ด้าน ภายใต้ยุทธศาสตร์ Thailand 4.0 อาทิ Medical Hub, Digital Hub และ Tourism Hub เป็นต้น ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจการท่องเที่ยว และการบริการมีการขยายตัว เพื่อรองรับนโยบายดังกล่าว ประกอบกับการลดลงของอัตราการเกิดในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องในระยะเวลา 50 ปีที่ผ่านมาประชากรวัยแรงงานจึงไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ประเทศไทยจึงกลายเป็นจุดหมายสำคัญของแรงงานต่างด้าว ทั้งจากประเทศเพื่อนบ้าน (พม่า กัมพูชา และ สปป.ลาว) ภูมิภาคอาเซียนและภูมิภาคอื่นๆ ทั่วโลกโดยเฉพาะแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านที่หลั่งไหลเข้ามาสู่ตลาดแรงงานของไทย ทั้งช่องทางตามระบบกฎหมาย และนอกระบบ ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของกฎหมาย และการลักลอบเข้ามาผ่านช่องทางธรรมชาติตามแนวชายแดนไทยซึ่งมีแนวพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านกว่า 5,000 กิโลเมตร

จำนวนแรงงานต่างด้าวในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย (ธันวาคม 2563)*

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ส่งเสริมและจัดสรรวัคซีนให้แรงงานต่างด้าว

- รัฐบาลควรมีนโยบายจัดสรรวัคซีนให้แรงงานต่างชาติทั้งในและนอกระบบตามความเสี่ยงด้านสุขภาพเช่นเดียวกับประชาชนไทย เช่น ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ ผู้มีโรคประจำตัว ผู้ที่มีอาชีพเสี่ยงในการรับและกระจายเชื้อโควิดไปยังผู้อื่น
- ควรใช้วัคซีนโควิดเป็นการสร้างแรงจูงใจให้นายจ้างนำแรงงานต่างชาติเข้าสู่ระบบประกันสังคม
- ควรส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ในภาษาต่างชาติเพื่อให้แรงงานต่างชาติเข้ารับวัคซีนโควิดได้อย่างทั่วถึง
- อาจพิจารณการให้วัคซีน Johnson & Johnson เพราะเป็นวัคซีนที่ให้เพียง 1 โดส เนื่องจากปัจจัยด้านการเดินทางและการติดตามเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการเข้ารับวัคซีนในกลุ่มแรงงานต่างด้าวโดยอาจตั้งเป็นหน่วยบริการเคลื่อนที่ ย่อย กระจายวัคซีนไปให้แรงงานต่างด้าวในพื้นที่ เพื่อลดการเคลื่อนย้ายแรงงานและความแออัดในสถานพยาบาล
- ควรมีการส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานบริการสุขภาพระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน เพื่อส่งต่อข้อมูลการรับวัคซีน ในประชากรกลุ่มนี้

พิจารณาวัคซีนแบบ 1 โดส

ทำงานร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน

* ที่มา: สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กระทรวงแรงงาน

จากการสำรวจพบว่า

1 แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่ทั้งในระบบและนอกระบบต่างมีความต้องการรับวัคซีนในสัดส่วนที่สูงโดยกลุ่มแรงงานในระบบมีความต้องการรับวัคซีนสูงถึงร้อยละ 82 และแรงงานนอกระบบร้อยละ 72 แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า แรงงานต่างด้าวนอกระบบมีสัดส่วนของการยินดีรับวัคซีนโดยไม่มีข้อแม้ใดๆ ที่ร้อยละ 63 ซึ่งสูงกว่าแรงงานต่างด้าวในระบบที่ยินดีรับวัคซีนโดยไม่มีข้อแม้ใดๆ เพียงแค่ร้อยละ 40

2 เมื่อพิจารณาแยกตามสัญชาติ พบว่า แรงงานต่างด้าวในระบบทั้ง 3 สัญชาติ มีสัดส่วนยินดีรับวัคซีนที่สูงใกล้เคียงกัน โดยเป็นสัญชาติกัมพูชาร้อยละ 83 รองลงมาคือ สัญชาติพม่าร้อยละ 82 สัญชาติลาวร้อยละ 79 และสัญชาติอื่น ๆ ร้อยละ 63 ตามลำดับ ในส่วนของแรงงานนอกระบบ พบว่าแรงงานไร้สัญชาติมีสัดส่วนยินดีรับวัคซีนมากที่สุดถึงร้อยละ 88 รองลงมาคือ สัญชาติพม่าร้อยละ 73 สัญชาติลาวร้อยละ 66 และสัญชาติกัมพูชาร้อยละ 62 ตามลำดับ

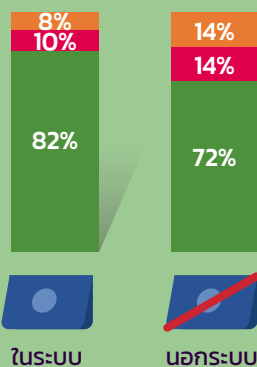

3 อย่างไรก็ตาม แรงงานทั้ง 2 กลุ่มส่วนใหญ่ต่างระบุความเห็นตรงกันว่า มีความตั้งใจที่จะอยู่ประเทศไทย ภายหลังจากการรับวัคซีน โดยกลุ่มแรงงานนอกระบบมีความตั้งใจที่จะอยู่ประเทศไทยอย่างถาวรสูงถึงร้อยละ 71 อยู่ต่ออีกสักกระยะร้อยละ 24 โดยตั้งใจจะอยู่ต่อในไทยเฉลี่ย 5 ปี (ค่า Mean $\pm$ SD = 5.8 $\pm$ 3.6) ในขณะที่กลุ่มแรงงานในระบบตั้งใจจะอยู่อย่างถาวรร้อยละ 55 อยู่ต่ออีกสักกระยะร้อยละ 31 โดยตั้งใจจะอยู่ต่อในไทยเฉลี่ย 5 ปี (ค่า Mean $\pm$ SD = 6.1 $\pm$ 4.5)

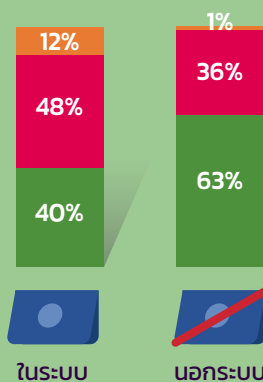

เปรียบเทียบผลสำรวจแรงงานต่างด้าว ในระบบ และ นอกระบบ

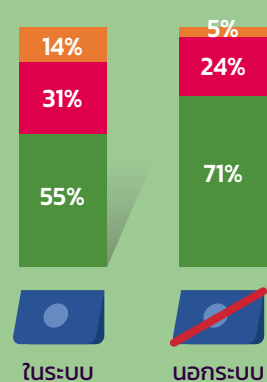
การรับวัคซีน

เงื่อนไขการรับวัคซีน

การตัดสินใจหลังรับวัคซีน

■ ยินดีรับวัคซีน ■ ไม่ยินดีรับวัคซีน ■ ไม่แน่ใจ ■ รับโดยไม่มีข้อแม้ ■ ถ้าเป็นวัคซีนที่ต้องการ ■ รอดูสถานการณ์ทั่วโลก ■ อยู่ไทยถาวร ■ อยู่อีกสักกระยะ ■ กลับทันที

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นเสียงสะท้อนถึงความต้องการที่จะรับวัคซีนของกลุ่มแรงงานต่างด้าวจากนโยบายการให้วัคซีนโควิด-19 ของประเทศไทย เพื่อที่จะได้เป็นหลักประกัน หรือ visa vaccine ให้พวกเขายังคงสามารถทำงานได้ต่อไป

เกี่ยวกับการศึกษา

โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP) ได้ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของแรงงานต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้งกลุ่มแรงงานในระบบและนอกระบบในประเด็นความท้าทายและสิ่งที่คาดหวังจากนโยบายการให้วัคซีนโควิด-19 ของประเทศไทย โดยได้ทำการสำรวจกลุ่มแรงงานนอกระบบ ด้วยวิธีการสำรวจภาคสนาม ในระหว่างวันที่ 11 - 18 เมษายน 2564 และกลุ่มแรงงานต่างด้าวในระบบ ด้วยวิธีการสำรวจออนไลน์ ในระหว่างวันที่ 27 เมษายน - 16 พฤษภาคม 2564 ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญที่ค้นพบจากการสำรวจ คือ สัดส่วนของการยินดีรับวัคซีนของกลุ่มแรงงานต่างด้าวทั้งในระบบและนอกระบบอยู่ในสัดส่วนที่สูง โดยกลุ่มแรงงานต่างด้าวนอกระบบมีสัดส่วนของการยินดีรับวัคซีนโดยไม่มีข้อแม้ใด สูงกว่าแรงงานต่างด้าวในระบบที่ยินดีรับวัคซีน รวมถึงแรงงานทั้ง 2 กลุ่มส่วนใหญ่ยังระบุว่า ยินดีที่จะอยู่ประเทศไทยต่อไปภายหลังจากที่ได้รับวัคซีนแล้ว

เอกสารฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง โครงการศึกษาประเด็นท้าทายเพื่อพัฒนารอบการติดตามและ การประเมินผลของนโยบายวัคซีนโควิด-19 ในประเทศไทย

โดย รศ. ดร.วรรณฤดี อิศรานุกวัฒน์ชัย, ดร. นพ.ยศ ตีระวัฒนานนท์, นพ.ศุภกิจ ศิริลักษณ์, ดร. นพ.ระพีพงศ์ สุพรรณไชยมาตย์, นกคณ พิมสาร, กานต์ชนก ศิริสอน, ชลัฐพล พรเจริญ และสิริกร สุจินพรัหม

ขอขอบคุณการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) และกองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน กระทรวงสาธารณสุข

ผู้เขียน

ณชวิศ กิตติบวรดิฐ

เจ้าหน้าที่โครงการวิจัยภาคสนาม

จัตรมล พิธีปัญญาารานนท์

ผู้ช่วยวิจัย

หน่วยงานที่สนใจรับ Policy brief ฉบับพิมพ์
สมัครได้ที่ comm@hitap.net
โดยระบุชื่อ-ที่อยู่ เพื่อจัดส่ง

ท่านที่สนใจรับ Policy brief ฉบับ PDF
สมัครได้ที่ comm@hitap.net
โดยระบุชื่อ-อีเมล เพื่อจัดส่ง
หรือดาวน์โหลด Policy brief ฉบับอื่น ๆ ได้ที่
<https://www.hitap.net/resources/downloads>

HITAP เป็นองค์กรวิจัยภายใต้สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ศึกษาผลกระทบทั้งบวกและลบจากการใช้เทคโนโลยีหรือนโยบายด้านสุขภาพ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจด้านนโยบายของภาครัฐ เช่น คณะอนุกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นต้น รวมถึงทำการประเมินเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ ในองค์กรภาครัฐ

ติดต่อ:

โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP)
อาคาร 6 ชั้น 6 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์: 0-2590-4549, 0-2590-4374-5
โทรสาร: 0-2590-4369

อีเมล: comm@hitap.net

เว็บไซต์: www.hitap.net

งานนี้ได้รับอนุญาตภายใต้
ครีเอทีฟคอมมอนส์ แสดงที่มา
ไม่ใช่เพื่อการค้า ไม่ดัดแปลง

HITAPTHAILAND

HITAP_THAI

HITAP THAI

HITAP.NET

Health Intervention and Technology Assessment Program